

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conciliarvm Omnivm Generalivm Et Provincialivm Collectio Regia

Ab anno CCCXIV. ad annum CCCXLVI.

Parisiis, 1644

Contradictio philosophi. Capvt XVII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15072

nus , intelligenti hominis sub-
stantiæ inculpfit illud, ad imagi-
nem & similitudinem, vt boni-
tatem, simplicitatem, sanctita-
tem, puritatem, candorem, pro-
bitatem, felicitatem, & his simi-
lia: vt quæ Deus est per naturam,
eadem per ipsius gratiam habe-
re posset ab ipso creatus homo,
hoc est, ipsius hominis mens. Et
vt pictores periti similitudines
imaginum in tabulis non ex vno
semper colore, sed ex variis per-
petuo depingunt: sic Deus homi-
ni etiam quem creauit, in ani-
mæ intelligentis conditorio, hoc
est in mente, concessit vt per vir-
tutes haberet illud, vt ad imagi-
nem & similitudinem suam fin-
geretur: cum in homine abunde
conspiciatur imago per prædi-
ctas illas res diuinas, quas Deus
in ipso reposit, dicens: *Facia-
mus hominem ad imaginem & si-
militudinem nostram.*

Contradictio philosophi.

CAPVT XVII.

DIFFERANTVR ista hoc
præfenti tempore: Illud po-
tius querendum est, de eo scili-
cet, per quod Deus hominem fecit,
& omnia quæ videntur &
quæ non videntur. Non enim
mihi videntur recte se habere
quæ dixistis, quod vnum pariter
fuerit semper Filius cum Patre
in idipsum, & quod Filius semper
fuerit Deus cum Patre. Ego
vero dicerem a Deo factum fuisse,
vt in creaturis ministrum age-
ret. Indigebat enim Deus mini-
stro ad hominis & mundi, opifi-
cium. Ideoque opifex Deus natu-
ras creatas effecturus, consti-
tuit sibi instrumentum per quod

νοεσθ̃ τῆ ἀνθρώπου οὐσία ἡ κατ' εἰ-
κόνα αὐτοῦ καὶ ὁμοίωσιν, οἷον τ' ἀγαθό-
τητα, τ' ἀπλότητα, τ' ἀγιότητα, τ' κα-
θαρότητα, τ' ἀφθονίαν, τ' χρυσότητα, τ'
μακαριότητα, καὶ τὰ πούτοις ὅμοια ἵνα
ἀπὸ ὧν ὁ θεὸς τῆ φύσεως, ταῦτα καὶ τ'
αὐτὸς χάριν ἔχων διωκηθῆ καὶ ὡσαύτως
κλιθεὶς ἀνθρώπος, τὸν εἶναι τὸ νοερόν
αὐτοῦ. καὶ ὡσαύτως οἱ τῶν ζωγράφων ἰππ-
σημονες γραφόντες ἐν στανίσι τὰς ὁμοι-
ώσεως τῶν εἰκόνων, ἐκ διαφόρων καὶ ἐκ
ἑνὸς χρώματος τὰς εἰκόνας ἀπαρα-
λείπτως γραφοῦσιν· οὕτως δίδωκεν ὁ
θεὸς τῶ ἀνθρώπῳ τῶ ὡσαύτως κλι-
θέντι ἐν τῶ νοεσθ̃ ταμείῳ τ' ψυχῆς,
τὸν εἶναι τῶ νῶ, ἔχων διὰ τῶν δρεπῶν τὸ
κατ' εἰκόνα αὐτοῦ ὁμοίωσιν· τ' εἰκό-
νος ἀπαραλείπτου ἀριστοκρίτης ἐν τῶ
ἀνθρώπῳ διὰ τῶ περιεργηθέντων θεῶν
παραστάτων, ὧν ἀνέστηκεν αὐτῷ ὁ
θεὸς, εἰπὼν· ποιήσω μὲν ἀνθρώπον κατ'
εἰκόνα ἡμετέραν καὶ καθ' ὁμοίωσιν.

Ἀντήρησις τῆ φιλοσόφου.

ΚΕΦΑΛ. ΙΖ'.

ΥΠΕΡΚΕΙΣΘΩ μοι ταῦτα
ἵνα τῆ παρόντος καιροῦ ἐκείνο
δὲ μᾶλλον ἐπρωτητέον ὡς τῆ, δι' οὗ
ἐποίησεν ὁ θεὸς τὸν ἀνθρώπον, καὶ πάντα
τὰτε ὀφθαλμῶν, τὰτε μὴ ὀφθαλμῶν. οὐ
γὰρ μοι δοκεῖ εἶναι ἔχων, ἀπὸ εἰρήκα-
τε, ὅτι ἐν καὶ τὸ αὐτὸ ὁ πατήρ καὶ ὁ υἱὸς
αἰδίως ἅμα, καὶ ὅτι θεὸς αἰεὶ συμπροϋ-
παρῶν τῶ πατρὶ ὁ υἱὸς. ἐγὼ δὲ φαί-
λω ὑποურῶν ἐν ποῖς κλίμασι γε-
γνησθαι αὐτὸν ὑπὸ τῆ θεοῦ· ἐδίπ-
τῆ ὁ θεὸς ὑποურῶν εἰς τίνα τῆ δι-
θρώπου καὶ τῆ κόσμου κατὰ σκευὴν. διὸ
μέλλων ὁ δημιουργὸς θεὸς κλέζει τὰς
κλίμας φύσεως, ὑπέσθησάτο ἐαυτῷ ἐργα-
λείου,

ANNO CHRISTI 325.

λείον, δι' οὗ κτίσας πάσας τὰς φύσεις. ὡσαύτως δὲ ὁ τέκτων παροῦφισα ἔργα- λεία εἰς τὴν τῆς αὐτοῦ μελλόντων γίνεσθαι κατασκευάσει· οὕτως ὁ θεὸς νοῆσαι καὶ ἐπιπέσει τοῦ θεοῦ, ὅτι ὑποστήσας ἑαυτὸν ὡς ἔργαλείον (ὡ) ἡμῶν, ἐκποίησε δι' αὐτοῦ (ὡ) κόσμον. καὶ γὰρ ὑποστήσας τοῦ ἀποστόλου ῥηθῆναι, ὅτι πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο, ὡς δι' ἔργα- λείου ἐκτίθησαν αἱ δι' αὐτοῦ φύσεις. Ἐπεὶ κατ' εἰκόνα δὲ ἡμετέραν καὶ καθ' ὁμοίωσιν εἶπεν (ὡ) θεὸν κτείνωσιν αὐτὸν ἀνθρώπων, διὰ τῆς ἔργαλείου, τῆς τ' ἐστὶν διὰ τῆς ἡμῶν τῆς εἰκόνας καὶ ὁμοίωσιν, εἶπεν ὁ θεός.

naturas omnes crearet. Quem- admodum enim faber sibi con- stituit prius instrumentum , in- corum quæ facturus est, stru- cturam : ita licet in Deo cogitare , quod supponens sibiipfi filium tamquam instrumentum, mun- dum per ipsum creauerit. Quod enim ab apostolo dictum est , quod omnia per ipsum facta sunt, Ioh. 1. naturæ per ipsum quasi per in- strumentum factæ sunt. & quod Deus dixit creatum esse homi- Genf. 1. nem ad imaginem & similitudi- nem nostram, per instrumentum, hoc est per filium, ad suam ipsius imaginem & similitudinē Deus dixit.

Ἀντιπρόκρισις τῆς ἀρίων πατέρων δια- λεοντίου ἐπισκοποῦ Καππαδοκίας καὶ Εὐψυχίου ἐπι- σκοποῦ Τυανῶν.

Mutua responsio sanctorum pa- trum per Leontium episcopum Casareæ Cappadociæ, & Eu- psychium Tyanensem episcopū.

Εἰ οὖν, ὡς σὺ φησὶς, ἔργαλείον ὁ ἡμῶν εἰς ποιήσιν τῶν κτιστῶν φύσεων ὑπο- πέσει πατρὸς ἐκτίθη, ἐκ τῆς σεαυτοῦ κα- ταπέπειστος λόγων, ὡς φιλόσοφε. λέγεις γὰρ ἢ τῆς διαφελίου φωνῆ, ὡς καὶ αὐτὸς φησὶ ἐμνήσθης πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένε- το. καὶ ἐπάγει καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἐν ὁ γέροντες. εἰ οὖν πάντ' ἐκτίθη δι' αὐτοῦ γέροντες, καὶ χωρὶς αὐτοῦ γέρο- ντες οὐδὲν ὁ γέροντες, κτισμα δὲ ἔστι ὁ ἡμῶν, ὡς αὐτὸς φησὶς ἑαυτὸν ἐκτίθησεν ἄρα, καὶ οὐχ ὁ πατήρ.

Si ergo, vt tu dicis, Filius in- strumentum ad naturarum crea- tarum effectiōnem a Patre crea- tus est, ex tuis ipsius verbis exci- dis, o philosopho. Ait enim euan- gelii vox, quemadmodū & ipse paulo ante meministi: Omnia per ipsum facta sunt. & adiungit: Et sine ipso factum est nihil quod factum est. Igitur si omne creatum per ipsum factum est, & sine ipso factum est nihil quod factum est, Filius autē factus est, vt ipse ais: se ipse vtique creauit, non Pater.

Ἀντήρησις τῆς φιλοσόφου.

Contradictio philosophi.

Ἀπαξ εἶπον, ὅτι πάντα δι' ἔργα- λείου, δι' αὐτοῦ ἐκτίθησεν ὁ θεός, εἰς αὐτὸ τῆς ποιήσας αὐτὸν * πάσης κτισσεως, καὶ παρὸς ποιήσιν τῆς κτιστῶν φύσεων ἔρ- γαλείον ἐστρεψέσας αὐτὸν.

Semel dixi, quod omnia per ipsum vt per instrumentum fecit Deus, in hoc ipsum ante omnem creaturam ipsum faciens, ipsum instrumentū præparauit ad crea- tarum naturarum effectiōnem.

Responsio sanctorum patrum per eosdem episcopos Leontium & Euphychium.

Ανταπόκρισις τῶν ἁγίων πατέρων δια τῶν αὐτῶν ἐπισκόπων Λεοντίου καὶ Εὐψυχίου.

ANNO CHRISTI 381.

Dic vir optime, vbinam quipiam tibi insonuit, Filium Dei & Spiritum eius sanctū instrumenta esse? exhibe nobis harum hypothesium testimonia. Cuius, qui quidem spiritu ducatur, subscriptiones habes, qui Dei filium instrumentum esse tradiderit, cum sit creator omnium saeculorum, & omnium caelestium exercituum, & omnium quae in terra sunt? Audi igitur, o philosopho, testimonia ex diuinis scripturis, coaeternum Patri Filium ipsius esse afluentibus, creatoremque & opificē omnium creaturarum naturarum. In libro quidem Genesis habes Moysen prophetam, qui creatorē simul cum Deo & Patre Filium fuisse tradidit, dicens, vt tibi vir optime prius diximus: *Faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram*. personam cooperantem compellare natura comparatum est, non instrumenta. Sermo enim ille: *Et fecit Deus hominem, ad imaginem Dei fecit illum, masculum & feminam creauit eos*: personae auctoritatem significat. In eo enim quod ait: *Faciamus hominem*; tollit instrumentorum cogitationem. Clarius accipe testimoniū authenticum soli personae Filii propositum, ostendens ipsum esse auctorem omnium factarum naturarum, sicut scriptum est in libro Baruch, ex ore Ieremiae prophetae dicentis: *Qui preparauit terram in aeternum tempus, impleuit eam iumentis quadrupedibus. Qui*

Εἰπέ ὡ βέλπτε, ποῦ βίβλις ἐργαλεία ἀνέβησεν ὁ ὕον τῆ θεοδ; ἢ ἢ ἀγι αὐτῆ πνῦμα; ἢ ἢ ἀρχοῦ ἡμῶν τὰς μὲν πτελάς τῶν ὑποστάτων. πνος πνῦμα τοφῶρου ἔχας τὰς ὑπογραφας, ἐκδῶσαντ ἐργαλείον ὁ ὕον τῆ θεοδ ὁ κίς τω πάντων τῶν αἰώνων, καὶ πασῶν σραλιῶν ἐπουραίων, καὶ πάντων ἐπιγείων; ἐπέκουσον τίνω, ὡ φιλόσοφε, τῶν μὲν πτελῶν τῶν ἐκ τῶν δειῶν γραφῶν, τῶν ἐκ τῆσπιπτων θεῶν ὡς αἰδιον τῶ πατελι ὁ ὕον αὐτῆ, κίς τω τε καὶ δημιουργῶν πασῶν τῶν κίς τῶν φύσεων. ἐν μὲν βίβλω κίς τῶσ ἐχας Μωσιῶ τῶ πρεσβητῶν, ὅς σιω δημιουργῶν τῶ θεῶ κὶ πατελι ὁ ὕον ἐξέδωκε, λέγων κατὰ πρεσβητῶν κίς τῶ βέλπτε. εἰπεν ὁ θεοδ, ποιήσω μὲν αὐτῶσπον κατὶ εἰκόνα ἡμετέρω καὶ καθ' ὁμοίωσιν. πρεσβητῶ σιω δημιουργῶν συγκαλεῖν πέφυκεν, δὲ οὐχὶ ἐργαλεία. ἢ ἢ εἰπῶν καὶ ἐποίησεν ὁ θεοδ αὐτῶσπον, κατὶ εἰκόνα θεοδ ἐποίησεν αὐτῶν, ἄρρην κὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτοῖς αὐτῶν πῶ πρεσβητῶ σιμαίνει. ἐν τῶ γδ εἰπῶν ποιήσω μὲν αὐτῶσπον ἀγαθῶ πῶ τῆ ἐργαλείων ἐπίνοιαν. τρεδωπῆρην δέ γδ μὲν πτελῶν αὐτῶν κίς τῶ, εἰς μόνον τῶ πρεσβητῶ τῆ ὕοδ ἐκπεδῶσιν, δὲ κίς τῶ αὐτῶν δημιουργῶν πασῶν τῆ γρηκτῶν φύσεων, ὡς γέγραπται ἐν βίβλω Βαρουχ, ἐκ σῶματῶ Ιερεμίου πρεσβητῶ λέγοντῶ ὁ κίς τῶ σκιδῶσας τῆ γῆν εἰς αἰῶνα χρόνον, ἐνέπλησεν αὐτῆ κίς τῶν τετραπόδων. ὁ

Genes. 1.

Ibid.

Baruch. 3.

ANNO CHRISTI 325.

ἄποστολων τὸ φῶς, ἔκ πορεύεται ἐκάλ-
 λεσεν αὐτὸ, καὶ ὑπήκουσεν αὐτῷ Ἰσραὴλ.
 οἱ δὲ ἄλλοι ἐλάμψαν ἐν ταῖς φυλα-
 καῖς αὐτῶν, καὶ ἠύφραδον. ἐκάλ-
 λησεν αὐτοὺς, ἔειπεν παρεστῆμεν. ἐλάμ-
 ψαν μετ' ἐμφροσύνης τῶ ποιήσαντι
 αὐτοῖς. οὗτος ὁ θεὸς ἡμῶν, οὐ λογιζή-
 σεταί ἕτερος παρὰ αὐτόν. ἔξωρε πα-
 σαν ὁδὸν ὀπίσθημι, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ
 Ἰακώβ τῶ παιδί αὐτοῦ, καὶ Ἰσραὴλ τῶ
 ἡγαπημένῳ ἰσὺ αὐτοῦ. μὴ ταῦτα ἐπὶ
 τῆ γῆς ὠφθῆ, καὶ τοῖς ἀνθρώποις σι-
 νανασραφεί. καὶ ὁ Ἡσαΐας λέγει τῶ Ἰσ-
 ραὴλ καὶ νῦν ἐκ ἔγνωσ, ἢ μὴ ἤκουσας;
 θεὸς αἰώνιος, θεὸς ὁ κατασκευάσας τὰ
 ἄκρα τῆς γῆς. τίς οὐκ οὗτος ὁ θεὸς ὁ αἰώ-
 νιος, ὁ φιλόσοφε, ὁ κατασκευάσας τὰ
 ἄκρα τῆς γῆς, ὁ καὶ ἐπὶ γῆς ὀφθῆς,
 καὶ τοῖς ἀνθρώποις σινανασραφεί;
 ὁ ἰσὺ λέγει σινανασραφεί τοῖς ἀνθρώποις, ἢ πατέρα;

mittit lumen, & vadit: vocavit
 illud, & obediuit illi cum tremore:
 ac stella splenduerunt in custodiis
 suis, & latatae sunt: vocavit eas,
 & dixerunt: Adsumus: splendue-
 runt cum latitia ei qui fecit illas.
 Hic est Deus noster, & non repu-
 tabitur alius aduersus illum. Inue-
 nit omnem viam scientie, & dedit
 eam Iacob puero suo, & Israel di-
 lecto suo. Post hoc in terra visus est,
 & inter homines conuersatus est.
 Et Isaias ait ad Israel: Numquid
 nescis, aut non audiuisti? Deus sem-
 piternus Dominus, qui creauit ter-
 minos terre. Quis igitur est Deus
 iste sempiternus, o philosophe,
 qui creauit terminos terræ, qui
 in terra visus est, & inter homi-
 nes conuersatus est? Filium ais
 conuersatum fuisse cum homi-
 nibus, an Patrem?

Isai. c. 40. v. 25.

Ἀπόκρισις τῷ φιλοσόφῳ.

Ὁ υἱὸς Φημι σινανασραφεί, κα-
 τὰ εἶρηκαν αἱ θεῖαι γραφαί, καὶ γὰρ πι-
 σωθεὶς ἔξ αὐτῶν λόγῳ δέδεγμα. ἀλλ' ἐστὶ
 μοι ἐν διωατωτάτῃ ἔκ ἀνανήρητος
 ἀνήθεις παρὲν αὐτοῦ, ὅτι παρὰ πάσης
 κλίσεως ἔκποσεν αὐτόν ὁ θεός, ἵνα δι-
 αὐτῶν τὰ πάντα κτίσῃ. καὶ ταῦτα λόγο-
 δείξω ἐν τοῖς ἐμπαροῦσιν τῶ ἀγίων.

Responsio philosophi.

Filium dico fuisse conuerfa-
 tum, vt diuina scriptura testatae
 sunt, & ego ex ipsis persuasus ap-
 probaui. Sed est adhuc mihi gra-
 uissima & cui contradici non po-
 test, obiectio, quod ante omnem
 creaturam fecit illum Deus, vt
 per ipsum omnia crearet. & hæc
 in vltioribus concertationi-
 bus demonstrabo.

Ἀπόκρισις τῶν ἀγίων πατέρων δια τῶν
αὐτῶν ὁσιωτάτων ἐπισκόπων Λεον-
τίου καὶ Εὐψυχίου.

Οὐχ οὕτως, ὦ φιλόσοφε, ἐκ ἐνεστὶ
 δείξαι σε ταῦτα ἀπὸ ἑφης. γόνιμα
 γὰρ ἐστὶ τῆ θεοῦ, καὶ οὐ ποίημα, καθά-
 πρ' δια πλάτων ἀπεδείξαμεν. ἔτι γὰρ
 ὦ φιλόσοφε, τὸ ἐν βίσεβεία ἔκ ἀρχαῖα
 πλουτοπύπων ἀνδρῶν ἐκ ἐκπλήθηται

Responsio sanctorum patrum
per eosdem piissimos episcopos
Leontium & Euphychium.

Non ita, philosophe, non po-
 teris demonstrare quæ dixisti.
 proles enim Dei est, non opus, vt
 pluribus ostendimus. Et quis, o
 philosophe, ex viris pietate ac
 prudentia præpollētibus, in tan-
 tis eiusdem viribus, earum quæ

